

Nastane konec Světa?

Author: Michal Achremenko | Published: 24.01.2008

Je pozoruhodné, že všechny problémy, které palác v průběhu jeho existence postihly, byly zřejmé už dávno před tím, než se do něj nastěhovali první nájemci, ba dříve, než se poprvé koplo do země. Potíže má ostatně palác Svět dodnes, ale zdá se, že už se blýská na lepší časy. Po dlouhých devíti letech, kdy je palác v majetku italské firmy Crispino, se snad věci dají konečně do pohybu. Alespoň o tom ujišťuje jednatel této firmy Tomáš Nečas. Zpoždění rekonstrukce odůvodňuje nutností získat všechna potřebná povolení, bojem s památkáři a naposledy i s orgánem pro ochranu ovzduší. I na vzpomínku na Bohumila Hrabala prý dojde, slibují Italové.

Jak vznikl Svět

Ale zpět k počátkům. Libeňský statkář Ladislav Svět (odsud tedy jméno stavby) vlastnil na pozemku ohraničeném ulicemi Primátorská (potom Rudé armády, dnes Zenklova), Světovým nábřežím (dnes po zakrytí koryta Rokytky Elsnicovo náměstí) a Chocholouškovou (dnes Chocholouškovou) výnosný statek. Přesto se rozhodl postavit na jeho místě palác. Prvním problémem, který ztížil realizaci tohoto projektu, bylo to, že parcela statku jen přibližně odpovídala zamýšlenému stavebnímu záměru a bylo třeba provést přeparcelaci. Na svou dobu byl palác v libeňském měřítku projekt opravdu grandiózní, a ze strany investora v některých ohledech i předimenzovaný (např. kino má kapacitu 536 míst), což zřejmě bylo příčinou mimořádné opatrnosti místního magistrátu. Geologické podmínky dané lokality navíc nebyly pro tento záměr nejvhodnější. Teprve až dnešní technologie by se s nimi dokázaly vyrovnat.

Ladislav Svět poprvé zažádal o povolení stavby činžovního pětipatrového domu s biografem, restaurací, kavárnou a terasou v roce 1928. Přeparcelace, která byla základní podmínkou a předpokladem stavby, byla schválena následujícího roku s jednou podmínkou: při výstavbě měl dům ustoupit na čáru teprve proponovaného rozšíření Primátorské ulice na 30 metrů. „Ustoupením na šířku Primátorské ulice na 30 metrů vznikne desetimetrové zákoutí snadno znečišťovatelné,“ ohradil se tehdy Ladislav Svět ve svém dopise na libeňskou radnici, ovšem bezvýsledně. Až zamrazí, jak daleko viděl - zmiňované zákoutí je špinavé dodnes.

Prokletá voda

Do budoucnosti však viděli i zaměstnanci magistrátu, když Světa upozorňovali na nebezpečí spodní vody, která bude ohrožovat druhý suterén, kde mělo být umístěno rozlehlé kino. Zapravdu dostali velmi brzy. Kinosál se zatopil už v průběhu stavby, byť se se vztlakovou vodou počítalo a projekt zahrnoval použití železobetonových desek izolovaných hmotami Immerit a Fluresit-express. Magistrát tehdy stavebníka obvinil z poškození a porušení kanalizačního potrubí a složení zátopové vody se proto muselo složitě zkoumat chemickými rozbory, aby se toto podezření vyvrátilo.

Před spodní vodou paláci a jeho suterénu nakonec nepomohla ani olověná vana, která je v základech budovy a která záhy praskla. „Při otevření biografu Svět se hrála Potopa. Zatímco na plátně přšelo jen se lilo, do suterénu se prodrala spodní voda z Vltavy. Diváci byli po kolena ve vodě, ale film se dohrál až do konce. Tak statkář Svět prodělal na biografu milion a zastřelil se,“ vzpomínal Bohumil Hrabal. Stavebník se tedy nedožil ani přejmenování biografu na kino Dukla, ani smutného konce (?) celého svého projektu.

Stavební povolení Ladislav Svět obdržel až v roce 1931, schválen byl i přístavek, kde byl umístěn zmíněný bufet, jehož půdorys nevídané zákoutí poněkud zmenšil. Definitivní zelenou však projekt dostal až v roce 1932. Developer Svět tedy s magistrátem bojoval plně čtyři roky. Projektu a realizace se ujala stavební firma František Havlena z Vinohrad. Po dokončení v roce 1934 bylo zřejmé, že původní název „Světův dům“ je pro stavbu takového významu příliš skromný a začalo se mu říkat „Palác Svět“, který korespondoval i s drátěným globem, který byl umístěn v průčelí stavby (takových paláců má hlavní město hodně - zmiňme Korunu, Atlas a třeba i palác Dunaj. Nový název přiřadil libeňskou dominantu k ostatním významným pražským stavbám).

Kdo byli jeho první obyvatelé? Archiv Prahy 8 uvádí, že nájemcem biografu byl Antonín Hurt, přičemž obchodní prostory v parteru paláce obsadili drobní živnostníci, seznam dokonce uvádí i jakousi provozovnu Rudého práva. Nájemci restaurace byli Jaroslav a Berta Rohavcovi a sám Ladislav Svět bydlel v bytě 3 + 1 ve druhém patře.

Nájemníci jsou v paláci dodnes. Například v bytě Vlasty Žipkové, vdově po magistrátním úředníkov, žijí její potomci. Na bydlení s babičkou vzpomíná její vnuk, dnešní šedesátník - jako malý oceňoval hlavně blízký biograf. Jelikož byl byt pro dvougenerační rodinu malý, přestěhovali se později do většího v prvním patře. „Zatímco v křídle situovaném do Zenklovy ulice bylo ústřední topení, na byty umístěné v křídle do Chocholouškovy peníze nezbyly a topili jsme wawkami,“ posteskl si. Další nevýhodou nového bytu bylo těsné sousedství s kavárnou, jejíž ruch byl do bytu slyšet. Jeho dcera Pavlína vzpomíná už jen na z větší části vystěhovaný dům, jak nájemníci jeden po druhém uvolňovali prostor italskému investorovi.

Z archivu lze vyčíst, že paní Žipková v roce 1945 platila čtvrtletní nájemné 1050 korun. Už v roce 1939 dům na hrubém nájemném vydělal 599 000 korun, přitom byl až do roku 1949 osvobozen od placení „domovní daně činžovní“. Výdělky z nájemného jsou však hudbou dávné minulosti. Palác se dnes rozpadá před očima a poslední ránu mu zasadila povodeň v roce 2002. Budova ovšem není bez vlastníka. Devět let je majetkem už zmíněné italské společnosti Crispino. Dlouhá léta se však přes četné sliby představitelů společnosti nedělo nic. Svou dosavadní investiční nečinnost odůvodňují Italové bojem s úřady za vydání potřebných dvaapadesáti povolení. „Po zdolání poslední překážky, totiž jednání s památkáři, se ale objevil další problém. Orgán ochrany ovzduší nám nepovolil lokální vytápění. Proto musíme řešit připojení na dálkové vytápění. V březnu se projekt začne uskutečňovat, pokud se vyřeší další úplně nový problém ohledně restaurace,“ slibuje jednatel firmy Nečas. Součástí nové podoby paláce prý bude i literární

kavárna Bohumila Hrabala. Na obnovení biografu však budeme čekat marně. Jediné řešení je totiž zasypat ho, jedině tak je možné celý dům zachránit.

Pod dozorem památkářů proběhne i renovace původních obkladů a skleněných ploch fasády, takže označení „palác“ bude, pokud se sliby italské firmy naplní, opět na místě. Libenští obyvatelé se snad mohou začít těšit, že se opět vydají na cestu do Světa.

24.01.2008 09:29, Michal Achremenko

Stavební
fórum